

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§.7. Admirabantur Iudæi. Admirantur Dominum prædicantem, quia debet aliquando prædicator, docente D. Augustino, stylum altius attollere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53104](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53104)

quoniam demonis ad nostram perditionem audeat
 iniquitas: sapienter enim dicitur: *Sapientiam
 non vincit malitia*. Diaboli malitia in nostram
 vigilat damnationem, vt illi satis non sit, quod
 eam per ministros suos in locis procuret inhon-
 estis ac profanis, & ad mundi negotia in locis
 mundo dicatis vergeat ardentius, insuper, & hoc
 conatur, vt similiter in loca penetrent sacratio-
 ra. atque in templis Religionis, nec non in festis
 solemnioribus in ruinam impellant: vt hic p. el-
 ls protocetur, & cum coniugata fiat conuentio,
 hic technia patet fraudulenta, & miscantur
 de maxime lubricis rebus profanisque collo-
 quia. Sit igitur diuina sapientia ita sedula, vt
 patum sit ei quod in locis sacris nostræ per-
 gat negotia saluationis: nisi etiam loca penetret
 mundo profana, ibique de nostrâ tractet sitque
 salute sollicita. Hoc est quod toties de seipâ di-
 uina repetit sapientia. *Sapientia foris prædicat, in
 plateis dat vocem suam, in capite iurbarum cla-*
*mauit, in foribus portarum verba profert verba
 sua, dicens: Vsq;quo paruuli diligitis infantiam.*
 Prou. 1. 20
 Prou. 8. 2. *Ecce. Conuertimini ad correptionem meam. Et ite-
 rum. Numquid non sapientia clamauit: Ecce. In
 summis excelsisque verticibus, supra viam in me-
 dia semitis, stans iuxta portas ciuitatis, in ipsi
 foribus loquitur, dicens: O viri ad vos clamaui,
 Ecce. Hoc viros pietate insignes permouit, vt in
 locis, forisque publicis prædicarent: sicut de
 P. N. S. Dominico, eiusque discipulo D. Petro
 Martyre refert D. Antonius & ad rem diui-
 nas narrat historias, de nubibus quas Dei be-
 nignitas produxit, quibus audientes obumbra-
 rentur ut calore solis virentur. Ac de terreftri
 Seraphim D. Francisco scribit D. Bouaen. hoc
 illi eiusque socijs stantibus contigisse. Nec non
 de S. Antonio Paduano memorie tradit D. An-
 tonius quod pulchrum portatile circumferret,
 vt pro temporis oportunitate, cum vellet, Dei
 munere iungeretur, verbumque salutaris pro-
 pouter. Et idem testatur de eminentissimo A-
 postolo nostro D. Vincentio Ferrariensi, quod
 Seraphim illi toti dumno flagrantis amore lum-
 moperere desiderarent, vt in omnibus locis de
 gloria ac honore Dei ageretur, anteaque cu-
 raretur, quandoquidem in locis omnibus mini-
 stri diaboli illas peruertere, Deoque sustinui
 niterentur. Huius intentu multi summi Pontifi-
 ces quibusdam Religionibus permiserunt in lo-
 cis publicis prædicandi potestatem. Et ratio sua-
 det, vt quecumque hoc agere voluerit illisque
 locis secularium concionari, hoc faciat cum
 consensu Episcoporum ac Prælatorum, qui dili-*

genter examinent occasiones ad hoc urgentes,
 quatenus illud fiat cum auctoritate, & decencia
 tali muneri conueniente.

§. 7. Admirabantur Iudæi. Admirantur
 Dominum prædicantem, quia debet aliquan-
 do prædicator, docente D. Augustino, stylum
 altius atollere.

Mirabantur Iudæi dicentes: *Quomodo hic
 literas sui, cum non didicerit?* Prof. u-
 distima tunc temporis Christus mysteria
 proponebat, singularia quædam S. Scripturæ
 explanans loca (hoc enim appellant *Litter*)
 tanta verborum eloquentia illa proponens, quæ
 sub literæ cortice latrabant, & tam si aui loquo
 ferere perorabat, vt ipsi Doctores, & Sacerdotes
 omnium sapientissimi stupent attoniti: quos
 D. Euangelista nominat *Iudæos*, quo nomine cor-
 prius vocauerat, dicendo: *Quærebant eum Iu-
 dæi interficere*. Saluator noster diuina sapientia,
 velut Doctor eximius, & prædicatorum
 anesignatus aliquando doctrinam propone-
 bat planam ac facilem, qualis erat illa, quæ
 mores ac consuetudines tangebant, simplici,
 ac communi populo, quam omnes intelligen-
 ter nullaque capere impediti difficultate. A-
 lias stylum extulit, & altiora decuit, profun-
 da declarans mysteria sacris conclusa scripturis,
 & quæ cœlestia spectabant, ac nostræ
 fidei Sacramenta adeo sublimia, vt ipsi sa-
 pientia insigniores illa nunquam capere vale-
 rent.

Ex ratione declarant SS. Patres visionem
 Ezechielis Propheta: vidit hic templum admo-
 dum augustum, de cuius orientali porta fluitans
 aquarum ita viventium profuuebat, vt vitam pis-
 cibus mortuis infunderent, & ad ripam fru-
 ctus producerent in arboribus admirabiles. Ap-
 plicatur, quæ quæ partim ultra talos non incresebant, vt
 illas posset agnus peruenire: aquæ, quæ par-
 tim vltimæ ad genua intumescebant: & quibus
 superandis, vires requirerentur fortiores: aquæ,
 quæ partim sic increuerant, vt eas natat leuif-
 simus nequirit peruenire, peruenire. *Intume-*
*rum aquæ profundæ torrentis, quæ non potest
 transgredi.* Hoc per templum templum, cor-
 pus nostri est Redemptoris, de quo ipse heri
 dixit: *Soluite templum hoc: & epimè illi con-*
*uenit, quod psallit David. Templum sanctissimum,
 mirabile in aqutate.* Per illius templi portam,
 eius scilicet os diuinum, verbum emanauit
 fons

fons prædicationis, doctrinae ac verborum: O quam pura limpidaque aqua: *Eloquia Domini casta*, &c. Aquæ vitæ, quæ vitam largiuntur. *Verba, quæ ego loquor, spiritus & vita sunt*, dixit ipse Saluator: & David phrasi hoc exprimit non vulgari. *Lex Domini immaculata conuersens animas*. Proverbium est: *re-dije mihi anima in corpus: id est reuixi. Verba vitæ æterna habet*. Illi dixit coryphæus Apostolorum.

II. Aliquando doctrinam proponebat planam, quam agnus posset peruenire ac penetrare simplicissimum, quando facilia prædicabat, quæ eundem caperent: alias paulo sublimiorem, quam non omnes intelligebant: porro alias adeo sublimem ac præcellam, ut in ea leuissimi natotes, qui sacras exolverant literas, quasi submersi hæserint, sic ut eam nec peruenire possent, nec petrantur. Prædicationem instruit Principi Nicodemus de noua filiorum Dei generatione per baptismum, & atonitus, & extaticus, & quasi mergendus exclamat: *Quomodo possunt hæc fieri?* Concionem exorditur de sublimissimo venerabilis Sacramenti mysterio, & cæteris sapientia digniores sic fluctuant, ut pedem nequeantingere solidiorem. *Quomodo potest hic nobis carnem suam dare ad manducandum?* In cœna Domini, de suorum discessu discipulorum cœlestem planè proposuit illis concionem, & quamuis inuenio Christi frequentassent scholam, in egrumque suum abfouissent eusum, illa quæ dicebat, auscultabant, & se tamen ea capere non posse fatebantur. *Nescimus quid loquatur?*

III. Ut necesse fuerit, ipsis promittit Spiritum S. qui luce sua cœlesti, eos illuminaret, & ab eo dicta declararet. *Spiritus S. quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, & suggeret vobis omnia quæcumque dixero vobis*. Talis sermo ille fuit, quem Christus ea tempestate proposuit, ut ipsi vallores Elephantæ aquis illis mergerentur. *Admirabantur*.

III. His saluator noster instruit Prædicatores, docetque formam, quam obseruent, & stylum quò prædicando progrediantur: ut non totus verberetur in vitæ reprehendendo, sed etiam & quidem multum in docendo. *Docebat*. Non omnia sunt, infernus, ignis æternus, demones, condemnatio solis mentisque vocibus intonata, sed adit pariter doctrina, & hæc varia: hoc enim est, quod Apostolus Timotheo discipulo suo præscripsit: *Argue, obsecra, increpa in omni patientia, & doctrina*.

Quamuis necessarium sit, ut interdum adeo plana proponat prædicator, ut ea capere possit

etiam maximè ineredita vetula, moralia tractando, & domestica, interdum tamen altius debet assurgere, mysteria nostræ fidei declarando sublimiora, mirabilia quæ in nostrâ redemptione, & iustificacione veniunt consideranda, bonotum cœlestium & gloriæ prærogatiuas.

Numquam intellexisti, vel in alphabetario didicisti, quòd Christianus quatuor teneatur scire: quid sibi sit agendum, quid credendum, quid sperandum, quid petendum? Sunt hic quædam ita plana, & quæ tanta debeant claritate exponi, tanta verborum simplicitate, ut ea cuncti intelligant, velut quid sit agendum, quid sit quod Deus, cuiusque nobis præcipiat Ecclesiæ: quid à Deo sit postulandum, quid nos Saluator in ea doceat, Oratione, quam ipse per petitiones digessit: *Pater noster*: hæc enim omnibus scire incumbit. Verumtamen sunt & alia præclariora, ut pote nostræ fidei mysteria, gloriæ secretæ: de illis enim istas prædixit: quod ea nec oculus viderit, nec auris audierit, nec in cor hominis ascenderit, ut ea pro dignitate possit imaginari. Hæc omnia docere tenent Ecclesiastes: Stylus aliquando demittat, explicans quid tibi faciendum, qualiter Deus à te sit amandus, qua ratione ieiunandum, audiendum sacrum, qua præparatione Sacramenta recipienda, & adeo vulgari modo procedat quali Christus in monte sermone illo percelebri, quem edixit ad morum correptionem, quem etiam ingenio tenuissimi intellexerunt, nec ideo cum vilioris habuerunt, quinimo, testibus Euangelistis, diuini eum acclamationibus altius extulerunt. Verum alias penas attollat altiora fidei nostræ: declarans mysteria, ijs præterum diebus, quibus ea nobis ab Ecclesiâ colenda proponuntur loquatur de magnitudine Dei, & de tribus SS. Trinitatis agat personis, earum aperiat celsitudinem, disputet de infinita Dei sapientia in nostræ salutis remedium, de admirabili eius dispositione in nostræ carnis assumptione, bonitatem extollat immensam in nostram utilitatem, morientis, Sacramenta instituentis, quod tanta sunt mysteria, ut eorum audiens vel vnicum verbum Nicodemus, se hæc non intelligere candidè fateatur. Oculum suum extollat cum aquila, in solem gloriæ, & illorum bonorum contempletur excellentiam, quæ tanta sunt, ut Apostolus Paulus licet in tertio celo doctus illa conspiciens, intellexerit, se vel minimum eorum non posse verbis explicare. Hæc

Hoc patet in eo quod ipse Dominus predicatorum suos vocet Angelos: *Angelus Dominus creatus*. Et bene quidem hoc etiam nomen, cum Prædicatores cur quippe significat legatum, & hoc nomen proprie quadrat prædicatoribus, ministris missis à Deo, quibus iniungit. *Ece ego mitto vos: Euntes in mundum universum prædicate Evangelium* &c.

In illud
Ps. 44.
vixit te
Deum.
Ioan. 1.
52.

Huic appositè declarat eleganter D. August. mysterium verborum, quibus Christus allocutus scribitur Nathanael: *Videbitis eolum apertum & Angelos Dei ascendentes, & descendentes supra filium hominis*: Videret enim hic spectare Angelos illos quos Iacob vidit in mystica illa scala, ascendentes & descendentes. Hoc est, inquit ille, munus Prædicatorum ad infimum terræ, res docendo communes, faciles, quas nullo negotio homo capit: si vel aliquantulum se à terra sursum eleuet, & deinde ascendere ad supremum cæli, ad sinum Patris, ad Trinitatis SS. mysterium. En, ait, nonnullos hoc Angelos facientes. Ecce D. Ioannem Evangelistam, quam aliè condescendat. *In principio erat verbum, & verbum erat apud Deum &c.*

10. n. iii.
1. Cor. 2. 6.

Ecce quam profundè descendat. Et verbum caro factum est, & habitavit in nobis. Mirare Paulum Apostolum ascendente: *Sapientiam loquamur inter perfectos, sapientiam autem non huius mundi &c.* Sed loquamur sapientiam, que abscondita est in mysterio, quam nemo principum huius sæculi cognovit. Porò mirare nunc descendente: *Tantum parvulis in Christo lac vobis potum dedi, non escam: nondum enim poteratis. Apertam* (inquit) *& erigam maguos, descendam, & nutriam parvos.* Huic argumento idem D. August. inhaeret probans quædam esse, que phrasim requirant altiore, alia demissiore ac humiliorem. *Interpositis verbis, que sunt dicenda submissius, bene videtur ad ea qua opus est graviter dici in vocationis impetu ipsa oratio sicut: *estus maris alterpet.* Vixit quam concinna metaphoræ Prædicatoris eloquentiæ lumen assimilari debet æstui maris, quod impellat ventus Spiritus S. sic enim ipse futurum respondit: *Repleta est terra scientia Domini sicut aqua maris operientis*: aliquando namque pelagus æquum est ac sedatum, aliquando vero fluctus ad cæli atollit sidera tempestuosum. Hic verò ascensus ac descensus fieri debet supra filium hominis, ipso dotè: hoc est ut Dei & Christi que gloriam, atque commodum animarum.*

1. Cor. 3. 1.
D. Avg.
L. 4. de
Doctr.
Christi.
Tom. 3.

Pariter ad utilitatem vestram: *Vobis*, inquit Apostolus: hoc enim sit eius scopus in quem collimare oportet eum, qui Christi charitate succeditur, *Charitas enim Christi urget nos*. Prædicatores multos invenias, quos propria excitat ambitio, gloria titillat, licium commouet, ideò suos conatur conceptus formare sublimiores. Vah rationis impotes! Ad Dei honorem, ad audientium salutem hæc omnia referenda, & ascensus doctrinæ sublimiori, & descensus humiliori. Hinc habeo, quod ingeniose roat D. August. hanc primam & ultimam esse debere curam, cui animi debeat studium laborque prædicatois, ut eo modo sua proponat, quo pol. thechi sunt esse vulgata auditoribus, quocirca contenti ut verba præmeditent, quibus distinctius profundiora declaret mysteria, illud Spiritus S. implens oraculum: *Cor sapientis erudit, cor autem: quod septuaginta translulerunt. Cor sapientis cogitabit, qua ab ore proprio.* Vehementer assurgit, inquit D. August. prædicatus, recognitas quibus verbis commodius exponam altiora mysteria, ut ea

1. Cor. 3. 1.
D. Avg.
L. 4. de
Doctr.
Christi.
Tom. 3.

capiant

1. Cor. 3. 1.
D. Avg.
L. 4. de
Doctr.
Christi.
Tom. 3.

capiant

1. Cor. 3. 1.
D. Avg.
L. 4. de
Doctr.
Christi.
Tom. 3.

capiant

Hoc (inquit) idem declarat Apostolus, dum 1. Cor. 4. ait: *Sine mente excedimus Deo, sine sobrijs iamentis, vobis: charitas enim Christi urget nos.* Divina verba. Aliquando, loquitur Apostolus, nos ipsos erigimus, & supra vestrum intell. scum sublimius prædicamus, coelestia ad Dei laudem exponentes mysteria Deo. Deinde temperanter & humiliter doctrinam exponimus, eius ceptimentes. celsitudinem ad caput vestrum, salutemque animarum: *Vobis*. Nihil etenim aliud sibi præferre debet prædicator, quam Dei gloriam, & profectum auditorum. Non in sublimitate letmonis concionandum, ut diceatis omnibus pateat actimonia ingenij, studij solertia, ac facunditas intellectus: hoc etenim vanum esset, nec ascensus foret supra filium hominis: sed Dei gloria clarescat, ut eius, quem adoramus, Dei celsitudinem, dignitatemque, quæ super omne quod habet esse præcillit, agnoscamus, pariter intelligamus, quod D. J. omnes, quos celsit seducta Gentilitas, & quique potentissimi, quibus mundus nullos agnoscit eminentiores, eius comparatione sterces, in t. & nihilum. In his autem eius capiamus sapientiam, in cuius comparatione, suprema sapientia, quam orbis in suis miratur est philosophus, poetas ac sapientibus, auentia sit & ignorantia. Immensa eius nobis pareat bonitas: quandoquidem cum talis sit, qualis est, tanto studio, luxque salutis impendio viliissimi procurant salutem, bonumque verniculi.

VI.
Veritas
speclada
animarum.

Pariter ad utilitatem vestram: *Vobis*, inquit Apostolus: hoc enim sit eius scopus in quem collimare oportet eum, qui Christi charitate succeditur, *Charitas enim Christi urget nos*. Prædicatores multos invenias, quos propria excitat ambitio, gloria titillat, licium commouet, ideò suos conatur conceptus formare sublimiores. Vah rationis impotes! Ad Dei honorem, ad audientium salutem hæc omnia referenda, & ascensus doctrinæ sublimiori, & descensus humiliori. Hinc habeo, quod ingeniose roat D. August. hanc primam & ultimam esse debere curam, cui animi debeat studium laborque prædicatois, ut eo modo sua proponat, quo pol. thechi sunt esse vulgata auditoribus, quocirca contenti ut verba præmeditent, quibus distinctius profundiora declaret mysteria, illud Spiritus S. implens oraculum: *Cor sapientis erudit, cor autem: quod septuaginta translulerunt. Cor sapientis cogitabit, qua ab ore proprio.* Vehementer assurgit, inquit D. August. prædicatus, recognitas quibus verbis commodius exponam altiora mysteria, ut ea

capiant rudiores ceterisque hebetiores. Totum quod intelligo volo, ut qui me audit intelligat, & sentiat me non ita loqui, ut hoc efficiam: quia conceptus verba non assequuntur maxime quia ille intellectus mentem, quasi rapida coruscans igne suffundit locutio vero tarda est, longa longaque dissimilis. Prosequitur & hortatur Predicatore, eo modo concionetur, ut altiora stylo proponat plano ac humili, illicque in mentem veniat: quod *Eternus Pater verbum suum substantiale & aeternum*, ut capiti nostro accommodaret, demisit *Ecce*. Et D.

1. *Thessal.*
2. 7.
Lib. 4. de
doct. Chr.
2. *Tim.* 1.
11.
Vide in
prim. in
censura
Auctoris
§. 6.
Ezech. 3. 1.
He. 10. in
Ezech.
Apoc. 10.
9.

Paulus balbutiens nutrit efficitur, ut puerum inducat. *In medio vestri sum, tanquam si nutritrix fovea: filios suos*. Hoc inquit consilium dedit Timotheo discipulo: *Formam habe sanctorum verborum*. Attende vt eo modo loquaris, quo magis profus, & lucrum referas animum abundantius.

Porro necessarium est quod non sufficiat prae-dicatori humilia concionari, sed interdum sublimiora ac grandiora proponat: hoc enim Spiritus S. inducitur vt D. Gregorio credimus illa vitione Libri, quem Ezechiel tradidit, suoque dilectissimo discipulo Ioanni Euangelistae: nam eos ad munus multus praedicationis, librum tradidit scriptum intus & foris, hoc est scripturae symbolis: hanc enim oportet vt explicet praedicator. Scriptus est hic liber foris in cooperculis parentibus, & intus in folijs conuersis: doctrinam enim comprehendit omnibus obuiam quam omnes de facili concipiant, & occulta clausulae mysteria quae feliciora ac doctiora exigant ingenia. Hoc agat Praedicator, hoc egit Saluator noster. Hodie adeo graua ac sublimia proposuit, vt claustra vrbis Hierusalem ingenia maiorem in modum obstupescerent. *Mirabantur*.

§. 8. *Admirabantur illi, sed non conuertebantur, sicut Pharaon, alijque ex nobis plurimi.*

21
1.
Iudaeorum
obstinata
malitia.

ET aliud hic detego mysterium scilicet, quod quamuis D. Euangelista velit ostendere doctrinae Christi celsitudinem, vult tamen pariter, & horum malis ex illa colligere malitia profunditatem Iudaeorum. Quamnam erat illa Christi doctrina? adeo supereminens ac sublimis, vt illi ipsi mortales inuideret, quorum oculis nihil bene factum placebat, mirarentur, illaque stupefacti haerent, illam de terra nequam prodire posse iudicantes. Quamnam illorum erat adeo profunda, & pertinax & caeca malitia,

qua supra modum attoniti, non illi credebant: illumque acceptare recusabant? *Admirabantur sed non corrigebantur*. (Inquit D. August.) Meo iudicio probare nobis intendit illum malitiam obliuione vicisse Pharaonis, Aegyptiorumque perueraciam, qui merito maris fluctibus absorpti demerguntur, nec non perhidi Regis Saulis qui iusto Dei iudicio suo ipsius gladio traesus occubuit: pariter impij Regis Ochoziae, & sacrilegi Regis Balhsiser, qui in poenam suorum criminum infelicis morte sublati est, Medoram Perfarumque vitiis interemptis, quia vero horum insaufus exitus inter S. scripturae loca sunt celebriora metumque incutunt grauiorem, illos expendamus.

D. Aug.
Tom. 9.

In Libro sapientiae data operam perpendit Spiritus S. obliuisciam Pharaonis ac Aegyptiorum perueraciam, contra ponderat opera illa prodigiola, quae Deus ipsis spectantibus mirabiliter est operatus. *Magna sunt iudicia tua Domine, & admirabilia verba tua*. O Domine, quam magna tua fuerunt decreta iudicia, & ineffabilia opera (hoc enim significat *verba tua*) quae in Aegyptio perpetrati: Per hoc luce clarius illarum ius ac apparuit peruersitas animarum, ipsis petris duritibus impenetrabilior: hoc indicat subiecta tiorum verba: *Propter quod in discipulata anime errauerunt*. Et quomodo gaudet hoc? Dum enim persuasum habent iniqui posse dominari nationi sanctae, vinculis tenebrarum & longa nocte compediti inclusi sub

Sap. 17. 1.
II.
perpetua
cia.

Incipit proponere, id quod Deus in conspectu rebellium istorum terribiliter operatur. Hoc sibi perstare debant se posse Dei populum iustitiae suaeque subiree seruiri. Deus autem, vt eorum illuminaret cecitatem, ecce prodigiola & stupenda nimis operatur, quibus eos diuisis flagellabat, tenebras excitat adeo palpabiles, vt illis quali compediti languerent, nec se quisquam de loco ad locum mouere posset, immittit conitrua, fulgura, cornuscantinesque, & grandinem horribilem quae nemquam in terra viderant Aegypti, quo terrore immo percussis prosternebantur. *Pauentes horrenda & admirabile nimis perturbati*, Voces intelligebant inuicem, ita singulares & admiratio ne terribiles, vt illas audientes haerent suspensi, mentis impotes attoniti: *Sonus descendens perturbabat illos*. Timore conturbati contenti, his inhaerent, non vteris progressi, de illis tantummodo discurrentes, & in sua, imo duriori rebelles malitia manebant obfirmati.

Idem.